

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

3. Quotuplex sit Consuetudo & ejus effectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

es, nullius est momenti, *can. Veritate, cum ali-*
quot segg. distinct. 8. & corrupeyla dicitur, can.
Mala ibid. s. Cum venerabilis 7. h. t. & quidem
tantò perniciosior quo diutius durat, arg. c. ult.
h. t. Erit autem rationalis, si habeat conditio-
nes legis, enumeratas partim in can. Consuetudo
dist. 1. partim in can. Erit autem lex distinct. 4.
 quandoquidem legis auctoritatem habere de-
 beat. Ut tamen lex iusta & rationalis sit, &
 consequenter consuetudo sufficit, quòd talis sit
 ut in pluribus, licet non sit talis in singulis, Præ-
 sumitur autem rationalis, si tanti temporis sit,
 ut ejus initij non extet memoria.

7. Tertio requiritur scientia Principis, ubi
 populus Principem superiorem habet, & ejus
 saltem tacitus consensus. Scientia quidem,
 quia aliter nec adesse nec præsumi potest taci-
 tus Principis consensus, quam si usus sit ei ma-
 nifestus. Requiritur autem tacitus saltem con-
 sensus Principis, ad hoc, ut consuetudo vim
 legis habere possit, vel legem abrogare: nec e-
 nim inferior potest condere legem, aut contra
 legem superioris quidquam statuere. Hinc ve-
 re tacitus consensus implicite continetur in
 definitione consuetudinis, in verbo, Moribus;
 intellige approbatis: si quidem per alios, quam
 per approbatos, non inducitur consuetudo: &
 ideo dicitur debere inductam esse ex certa
 scientia, non per errorem, *Glossa in can. Frustra,*
versic. item quod non per errorem distinct. 8. Late
Patin. 1. p. decis. 524 nu. 4. Sunt tamen, qui ve-
 lint non requiri specialem scientiam, sed suffi-
 cere, quod Pontifex in *d. c. fin. h. t.* decreverit,
 ut consuetudo legitime præscripta habeat vim
 legis statuendæ & tollendæ: quasi talis volun-
 tas, ut eam vim habeat consuetudo, sit tacita
 scientia & tolerantia consuetudinis in poste-
 rum inducendæ legitime; ut eas vires fortiat
 absque alia speciali ipsius consuetudinis in
 Principe scientia. Sanchez *De Matrim. lib. 7. di-*
sp. 4. n. 11. Surd. Conf. 335 n. 68. Imò id ipsum
 obtinere quidam volunt etiam in consuetudine,
 quæ est contra jus, ut Monet. *De distribut. quo-*
sid. 2. p. q. 12 n. 19. Et in Tract. de decimis c. 3. n. 88.
 Sanchez *d. lib. 7. disputat. 82. n. 20.* Welenb. *in*
tit. DD. LL. n. 8. ubi ait sufficere, quod Princeps
 non contradicat, & hanc sententiam esse recep-
 tiorem tradit.

8. Ut autem non est de essentia legis, quod

sit scripta, quandoquidem causa obligationis
 legis sit potestas Principis, explicata & appli-
 cata per voluntatem ejus, aliquo signo exte-
 rius sufficienter expressam, ad quod nullo modo est
 opus scriptura: ita nec est de substantia seu es-
 sentia consuetudinis, quòd sit non scripta, non
 solum, postquam est introducta; quia licet tunc
 scribatur, nihilominus manet consuetudo, ut
 patet ex libris Feudorum, qui continent consue-
 tudines, *juxta Rubr. Feud. Et omnes scribentes in*
praludij Feudorum Maranta 3. p. Speculi aurei n.
83. & c. 2. De præbendis in 6. sed nec quoad
 ejus introductionem.

9. Non obstat, quod in eo consuetudo à lege
 distingui videatur, quòd lex scripta sit, consue-
 tudo non; & per hoc discrimen assignentur defi-
 nitiones legis & consuetudinis: quia istud discrimen,
 & definitiones illud continentes, non as-
 signentur per sola essentialia, sed tantum per id,
 quod ut plurimum accidit, prout plurimum
 evenit, ut lex scripta sit, consuetudo verò non sit
 scripta.

Distinguitur igitur in eo quoque consuetudo
 à lege, etiam non scripta, quòd lex semper con-
 stituatur expresso consensu Principis, nec mori-
 bus utentium introducatur; consuetudo verò
 semper moribus utentium introducatur, & ut
 plurimum tacito consensu Principis consume-
 tur seu approbetur. Insuper de substantia legis
 est promulgatio, non autem de substantia con-
 suetudinis.

Et hæc quidem intelligenda sunt de consue-
 tudine specialiter sumpta: alioqui sumitur ali-
 quando generalius pro eo jure, quod in commu-
 ni usu est, ut in *can. Consuetudo Dist. 1.* dum dicitur,
 nihil differre an scriptura, an ratione consti-
 tatur: nam eo pacto sumpta non distinguitur à ju-
 re scripto, sed potius illud sub se continet.

§. III.

Quotuplex consuetudo, & ejus effe- ctus.

1. Effectus consuetudinis in genere.
2. Consuetudo, quæ est præter legem, constituit
 novum jus.
3. Consuetudo secundum legem juri dubium in-
 terpretatur.
4. Consuetudo contra legem tollit legem.
- 5, 6, 7. Satisfit objectioni triplici.

H

Diri-

Dividitur Consuetudo in generalem & particularem. Rursus in Canonicam & Civilem: & utraque subdividitur in eam, quæ est præter legem seu præter jus; & in eam, quæ est secundum legem seu jus; ac denique in eam, quæ est contra legem seu jus.

1. Quantum ad effectum consuetudinis in genere spectat, ea est stricti juris, & servanda solum in suis terminis, neque extenditur de casu ad casum. *Surd. Conf. 407. num. 3.* nec de persona ad personam, *idem Confil. 371. n. 4.* nec de loco ad locum, *idem Conf. 323. nu. 13.* Facit licitum quoad forum fori, quod alias esset illicitum quoad evitandam pœnam temporalem *Surd. Conf. 227. nu. 51.* tribuit jurisdictionem non habenti, *c. Cùm contingat. De foro competenti, can. conquestus ix. q. 3.* Attenditur autem ea, quæ viget in locis vicinis, quando deest propria. *Surd. Conf. 311. n. 16.* Similiter attenditur ea, quæ est ultima: item ea, quæ est favorabilior. *Surd. Conf. 448.*

2. Consuetudinis, quæ est præter legem, effectus est constituere jus novum, ubi deficit lex, *can. Consuetudo distincta. 1.* obligatque non minus in conscientia ad sui observationem, quam lex scripta, cum parem habeat vim & auctoritatem: cuius rei ratio redditur in *l. de quibus, D. de LL.* Exempla hujusmodi consuetudinis habentur in *can. illa distincta. 11. c. 2. de observat. jejunij. c. fin. de feriis.*

3. Consuetudinis, quæ est secundum legem, effectus est, non jus novum constituere, sed jus dubium interpretari: unde in *d. l. de quibus* dicitur optima legum interpretatio: aut legem præ-existentm confirmare, & eam adjuvare, ut colligitur ex *c. sopite, de consensu.*

4. Consuetudinis contra legem effectus est, tollere legem: non quidem naturalem aut divinam quando quidem consuetudo ad jus humanum spectet, & ab humana potestate pendeat; sed humanam, sive civilem, sive Canonicam, modò justa & rationabilis sit, *c. ult. hoc tit. d. l. de quibus D. de LL.* Tollit autem generaliter, si generalis sit: si verò sit specialis, abrogat specialiter in illo loco, in quo introducta est viget.

5. Non obstat quòd in multis Canonibus dicatur consuetudo non prævalere legi sed est fides & veritati, credere debere; imò eam, quæ obviat Canonicis institutis, nullius esse momenti: quia loquuntur de consuetudine mala

& irrationabili, quæ proprie non est consuetudo, sed magis corruptela, ut diximus, vel si loquantur de rationabili, ut *c. Cum consuetudine 9 h. 1. c. l. 2. Cod. quæ sit longa consuetudo*, loquuntur vel de consuetudine facti, vel solum volunt, consuetudinem non habere ex præcisa ratione consuetudinis, quòd vincat legem, pro ut verissimum est, & indicant illa verba, *non tamen usque ad eò sui valitura momento*, & c. Hanc siquidem vim habet ex eo, quod sit lege posterior, legi contraria: & tacito Principis consensu approbata.

6. Et ideo non obstat, quod consuetudo contra legem inducatur per actus multitudinis seu populi, & quidem ab initio malos, ut pote contra legem factos; nam ad eam introducendam non requiritur bona fides nec titulus. *Surd. Conf. 335. n. 68* sed sufficiunt diuturnitas temporis, actuum frequentia, & tacitus populi vel Principis consensus. Et in eo distinguitur à præscriptione, quæ non potest introduci, nisi per possessionem, & actus ab initio justos ac bonæ fidei. Sicut & in eo distinguitur, quod consuetudo constituat seu potius sit jus commune, non item præscriptio: unde præscriptione acquiritur jus alicui singulari ac privato non item consuetudine. Rursus præscriptio & privilegium non concurrunt, juxta *c. Inter dilectos 6. caserum inf. de fide instrum. c. Veniens 19. inf. de rescript. Insuper illa est actionis seu petitionis exclusio, hæc actionis seu juris acquisitio, c. Constituta 47. inf. de electione, c. in Genesi 55. eod. tit.* Præterea consuetudo erronea nihil juvat: è contra præscriptio erronea juvat, quia titulus sufficit putativus, licet verus non sit, dummodo error probabilis excuset, & det causam præscribendi, juxta *l. ult. D. Pro socio.* Denique præscriptio habet locum in im-mobilibus, spiritualibus & corporalibus, *c. Auditis 6. legq. inf. de prescript.* consuetudo in corporalibus, ut electionibus, jurisdictionibus, servitutibus. Et quod consuetudo possit tollere legem, non habet à multitudinis seu populi, sed à Principis seu legislatoris, tacito consensu, cuius eadem vis est cum expresso: & malitia successu temporis purificatur; partim per supervenientem ignorantiam probabilem succedentium, partim per accedentem consensum tacitum legislatoris, qui ut auctor est legis, ita illam tollere potest.

Non

7. Non obstat denique, quod lex debeat esse rationabilis & iusta; unde videtur sequi, consuetudinem, quæ contraria sit legi, fore injustam & irrationabilem: quia licet consuetudo, contraria legi, eamque abrogans, sit contra rationem talis legis, non tamen est contra omnem aliam rationem: si quidem contraria diversis respectibus possunt esse rationabilia, arg. c. *Quia non debet, inf. De consanguinitate*. Et hinc fit, quod consuetudo possit etiam abrogare legem, habentem clausulam, *Non obstante contraria consuetudine*, sive præterita scilicet sive futura, ex nova nimirum & iusta ratione superveniente, quæ iniustitiâ seu iniquitatem consuetudinis pro eo tempore, quo lex eam tollit, aufert. An autem consuetudo contraria legi vel statuto probetur per simplicem observantiam, an verò demonstrari debeat, quod in contradictorio iudicio fuerit obtenta, quæri potest. Posterior tenet *Surd. Conf. 393. n. 25. per l. De quibus, in verbis, in omnibus, D. De LL. & alios, quos citat.*

§. IV. De Stylo.

1. Quid per Stylum hic intelligatur.
2. Stylus Curia Rom. ius facit.
3. Etiam in aliis Curia.
4. Stylus à consuetudine in quibus differat.
5. Allegans Stylum probare eum debet.

1. Quemadmodum Consuetudo dupliciter sumitur, prout vel est facti, vel iuris, seu ius quoddam: ita proportione quadam Stylus, prout speciatim à Juris peritis usurpatur, sumi potest vel pro modo ac formula quasi artificiali procedendi in causis & negotiis, ut docet *Bart. in l. de quibus D. De LL.* sicque vocari Stylus facti: vel pro iure quodam, ex huiusmodi formula & modo procedendi nato: 2. sic enim dicimus Stylum Curia Romane facere ius, maximeque in rescriptis attendi debere, c. *Quam gravi, 6. inf. De crimine falsi*. & allegari posse in decisionibus, quando ius non est in contrarium, c. *Ex litteris sup. De consuet. c. Litteris 2. inf. De juramento calumnia*. Videatur *Farinac. 2. p. Decis. 88. num. 1.* Et maxime in respicientibus processum, & in modo procedendi attendi debet, *Farin. 1. p. Decis. 704. num. 6.* Necessario autem Stylus Curia Rom. scrivari e-

tiam in omnibus aliis debet *Curia Farin. d. p. Decis. 212. n. 2.* etiam extra statum Ecclesiasticum, maxime ubi agitur de interpretatione litterarum Apostolicarum, vel statuti, à Sede Apostolica confirmati, ut idem *Farinac. docet. ibid. Decis. 196. n. 2.*

3. Differt verò Stylus à consuetudine, primo, quod Stylus sit in scribendo; consuetudo in aliis actibus *Decius Conf. 11. nu. 12. Matfil. Conf. 8. n. 27. Felin. inc. 2. num. 18. De rescript.* Secundo, Stylus versatur circa modum procedendi in iudicio; consuetudo circa definitionem, decisionemque causarum *Alex. Conf. 36. n. 9. lib. 2.* Stylus est particularis; consuetudo generalis, *Felin. d. loco.* Denique Stylus tantum introducitur ex actibus iudicialibus: consuetudo tam ex actibus extrajudicialibus, quam iudicialibus.

6. Cæterum quemadmodum allegans consuetudinem, probare eam debet, ita & allegans Stylum alicuius Curia, eum probare tenetur, & quidem in individuo & concludenter. *Farinac. 2. p. Decis. 486. n. 71. & Decis. 301. nu. 7. ubi alios citat.* Quamquam, ubi respicit ordinatorem iudicii, possit iudex se de illo extrajudicialiter informare, ut ibidem docet *Farinac. Decis. 725. n. 5.* Alioquin Stylus, contra ius, & respiciens decisoria, concludenter probari debet non per simplicem fidem, ut idem docet *1. p. Decis. 256. n. 5.* nec per fidem extrajudicalem *Procuratorum. Decis. 644. n. 4.* Probatur verò ex assertione plurium Notariorum & Causidicorum & inspectione aliorum processuum, *Farinac. 1. p. Decis. 393. n. 2.* Quod de Styli duplici acceptione diximus, idem dici potest de Ritu, qui videtur significare usum & observantiam circa solemnitatem alicuius actus, aut ius quoddam non scriptum, ortum ex tali observantia solemnitatis circa tales aut tales actus.

TITULUS QUINTUS

De Postulatione Prælatorum.

1. Ratio ordinis.
2. Quid sit Postulatio.
3. Qui postulandi.

E 2

4. 5. De-